

Türk parasının kıymetini koruma (kanununa ek kanun lâyihası ve İktisad, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/914)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/4471

16 - XII - 1937

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türk parası kıymetini koruma kanununa zeyil olarak Maliye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 1 - XII - 1937 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

C. Bayar

Esbabı mucibe

1929 senesinde baş gösteren umumî buhran dolayısıyla Türk parası kıymetinde görülen pek mühim temevvüçler karşısında hazırlanan ve Büyük Millet Meclisince 20 - II - 1930 tarihinde kabul edilen 1567 numaralı kanun, üç sene olarak tesbit edilen meriyet müddeti zarfında, paramızın filî istikrarı için alınan iktisadî tedbirlerle birlikte faideli neticeler derpiş olunmuş, istikrar kanununun meriyete vazna kadar daha iki sene müddetle uzatılması 2100 numaralı kanunla kabul edilmiş idi.

Umumî buhran, altın esasma bağlı bazı cenebi paralarında pek ehemmiyetli temevvüçlere uğramasına sebep olduğundan, bir çok memleketler, paralarının istikrarını temin için ekseriya pek ağır tedbirler almak mecburiyetinde kalmışlardır.

Alman tedbirlerin, tedricen azaltılacak yerde, günden güne teşdid edilmiş bulunması 1567 numaralı kanunun meriyet müddetinin yeniden üç senetemdidini icab ettirmiş ve keyfiyet 2686 numaralı kanunla kabul edilmiş idi.

Vazolunan muhtelif takyidat ve döviz muamelâtının tâbi tutulduğu hükümler, iktisadî tedbirleri ikmalen alınmış olması itibarile nafi tesirler bırakmış ve 1567 numaralı kanunun meriyetindeki zaruret devam etmekte bulunmuş olduğundan daha üç sene müddetle temdidi, paramızın kanunî istikrarı yolunda zarurî görülmüş ve ilişik kanun lâyihası bu kanaatle hazırlanmıştır.

İktisad encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisad encümeni

Esas No. 1/914

Karar No. 15

7 - I - 1938

Yüksek Reisliğe

Türk parası kıymetini koruma kanununa zely olarak Maliye vekilliğince hazırlanan ve icra Vekilleri heyetinin 1 - XII - 1937 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzına larar verilen kanun lâyihası encümenimize havale edilmekle tetkik ve müzakere olundu.

Kanunun esbabı mucibesinde de arz ve izah edildiği veçhile büyük harptenberi hemen bütün milletler altın esasından ayrılmış ve paraları zaman zaman büyük temevvüç ve sukutlara uğramıştır. Türk parası ise bu güne kadar en çok kıymetini muhafaza edenler arasında bulunmakla beraber zaman zaman yine sipekülasyon mevzuu olmaktan ve büyük temevvüçlere uğramaktan kendini kurtaramamış idi. Bu vaziyet karşısında paramızın istikrarını muhafaza için Hükûmetçe anı denecek kadar süratli ve cezri tedbirler almak lüzumu hâsıl olmuş ve bunun için 20 - II - 1930 tarihinde Yüksek Meclis tarafından kabul edilen (1567) sayılı kanun ile Hükûmete bazı salâhiyet verilmiş idi.

Üç sene müddet için kabul edilen bu kanun paramızın istikrarını teminde büyük tesir gösterdiğinden bilâhare iki defa da beş sene daha meriyet müddeti uzatılmış idi. Halbuki son tem-

didin müddeti önümüzdeki şubat içinde biteceğine ve kanunun ilk neşri zamanındaki gayri tabii şeraitin devam etmesine nazaran bu salâhiyetin daha üç sene uzatılması Hükûmetçe faydeli görülmüş ve arzedilen kanun lâyihası teklif olunmuştur.

Keyfiyeti tetkik eden encümenimiz ise Hükûmetin gösterdiği mucib sebepleri yerinde görmüş ve meriyet müddetinin üç sene daha uzatılması teklifini yukarıda arz ve izah edilen nokatı nazardan muvafık bularak lâyihayı aynen kabule karar vermiştir.

Yüksek Reisliğe sunulur.

İktisad En. Reisi	M. M.	Kâtib
İzmir	Giresun	Niğde
R. Köken	İ. Sabuncu	Dr. R. F. Talay
Samsun	Afyon K.	Konya
Ali Tunalı	İzzet Akosman	H. Dikmen
Afyon K.	İzmir	Gazi Anteb
Berç Türker	Benal Arıman	B. Kaleli
Gazi Anteb	Zonguldak	Eskişehir
R. Güres	E. Çakmakçaya	E. Sazak
Giresun	Konya	Gümüşane
Muzaffer Kılıç	Kâzım Okay	Ecib S. Tör

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye encümeni

Esas No. 1/914

Karar No. 16

7 - III - 1938

Yüksek Reisliğe

Türk parası kıymetini koruma kanununa zeyl olmak üzere hazırlanıp İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzına 1 - XII - 1937 tarihinde karar verilen kanun lâyihası Başvekâletin 16 - XII - 1937 tarihli tezkeresi ve İktisad encümeninin bu husustaki mazbatası ile birlikte encümenimize havale edildiğinden Maliye ve-

kâleti namına memuru mahsusı hazır olduğu halde tetkik ve müzakere edildi.

Okunan evraka ve şifahen verilen izahata nazaran Türk parasının kıymetini korumak için evvelce üç sene için kabul edilen ve bilâhare görülen lüzum üzerine 2100 ve 2686 sayılı kanunlarla iki defa müddeti temdid edilen 1567 sa-

yılı kanundan eyi neticeler almış olmakla beraber mezkûr kanun hükümlerinin devamı me-riyeti hakkındaki zaruret ve ihtiyacın henüz devam ettiği ve kanun lâyihasının bu sebeble tan-zim ve sevk edildiği anlaşılmıştır.

Keyfiyeti tetkik eden encümenimiz Hükûme-tin ve İktisad encümeninin bu babdaki noktai nazarlarına iştirak ettiğinden mezkûr lâyihanın aynen kabulüne karar vermiştir.

Havalesi veçhile Bütçe encümenine verilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Maliye E. Reisi	M. M.	Kâtib
Bayazıt	Çankırı	Yozgad
<i>Ihsan Tav</i>	<i>M. Önsay</i>	<i>Emin Draman</i>
İstanbul	Diyarbakır	İstanbul
<i>A. Bayındır</i>	<i>H. Öviz</i>	<i>Y. Yazıcı</i>
Manisa	İzmir	
<i>Tahir Hitit</i>	<i>Kâmil Dursun</i>	

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

M. No. 75

Esas No. 1/914

10 - III - 1938

Yüksek Reisliğe

Türk parası kıymetini koruma kanununa ek olarak hazırlanmış Başvekâletin 16-XII-1937 tarih ve 6/4471 sayılı tezkeresile Yüksek Mec-lise sunulan kanun lâyihası Maliye encümeni mazbatasile birlikte encümenimize havale edilmiş olmakla Maliye vekili Fuad Ağralı hazır olduğu halde okundu ve konuşuldu:

Lâyiha, hükmü 2100 sayılı kanunla 2 ve 2686 sayılı kanunla 3 sene uzatılan türk para-sının kıymetini koruma hakkındaki 1567 sayılı kanunun 6 nci maddesindeki müddetin daha üç sene uzatılmasını istihdaf etmektedir.

Alınan izahata göre şimdiye kadar türk pa-rasının kıymetini koruma hakkındaki 1567 sa-yılı kanuna müsteniden alınan tedbirler para-mızın kıymetini koruma hususunda faydalı ol-muş ve bu tedbirlerin bir müddet daha deva-mı lüzumlu görülmüş olmakla encümenimiz de lâyihayı aynen kabule karar vermiştir.

Müstacelen müzakere edilmek dileğile Umu-mî heyetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Reis	Reis V.	M. M.
Burdur	Isparta	Trabzon
<i>M. Şeref Özkan</i>	<i>Mükerrem Ünsal</i>	<i>R. Karadeniz</i>
Kâtib		
İstanbul	Diyarbakır	Gazi Anteb
<i>F. Öymen</i>	<i>Rüştü Bekit</i>	<i>A. H. Ayerdem</i>
Gümüşane	Kayseri	Malatya
<i>D. Sakarya</i>	<i>F. Baysal</i>	<i>M. Öker</i>
Malatya	Maraş	Mardin
<i>O. Taner</i>	<i>A. Tiridoğlu</i>	<i>R. Erten</i>
Muş	Muş	Ordu
<i>Ş. Çiloğlu</i>	<i>Ş. Ataman</i>	<i>H. Yalman</i>
Seyhan		Sivas
<i>N. Eldeniz</i>		<i>Remzi Çiner</i>
Tokad		Yozgad
<i>S. Genca</i>		<i>S. İçöz</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

*Türk parası kıymetini koruma kanununa
ek kanun lâyihası*

MADDE 1 — Türk parası kıymetini koruma hakkında neşrolunan 1567 numaralı kanunun 6 ncı maddesinde yazılı olup 2100 numaralı kanunla iki sene ve 2686 numaralı kanun ile üç sene temdid edilmiş olan müddet hitamı tarihinden itibaren daha üç sene müddetle temdid edilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun icrasına İcra Ve-

killeri Heyeti memurdur.

1 - XII - 1937

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>C. Bayar</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>K. Özalp</i>
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
<i>Ş. Kaya</i>	<i>Dr. T. R. Aras</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V. ve Zr. V. V.
<i>S. Arıkan</i>	<i>A. Çetinkaya</i>	<i>Ş. Kesebir</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. H. Alataş</i>	<i>Rana Tarhan</i>	